

Explaining the role of parents' economic, social and cultural capital in children's social skills: Investigating the mediating role of moral character

Majid Sefid¹ , Omolbanin Sheibani^{2*} , Tayebeh Gholamzadeh Bafqy³ , Seyyed MohammadAli Mirjalili⁴

1. Department of Sociology, Faculty of Humanities, Dahaghan Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran. Email: majid.sefid@gmail.com

2. Corresponding Author, Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Payame Noor University, PO Box 4697-19395, Tehran, Iran. Email: omolbanin_iran_2000@pnu.ac.ir

3. Department of Educational Sciences, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Payame Noor University, PO Box 4697-19395, Tehran, Iran. Email: tayebh_gholamzadehQ@pnu.ac.ir

4. Department of Educational Sciences, Faculty of Educational Science. Farhangian University, Tehran, Iran. Email: dr.sma.mirjalily@cfu.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Article History:
Received: 07 Oct 2024
Revised: 01 Dec 2024
Accepted: 15 Jan 2025
First Published: 06 May 2026

Keywords:
Children's Social Skill, Cultural Capital, Economic Capital, Family Social Capital, Moral Character

ABSTRACT

The purpose of this research was to explain the causality of children's social skill based on economic, social and cultural capital, considering the mediating role of parents' moral character. skills based on economic capital, considering the mediating role of parents' social and cultural capital. The research method was descriptive and correlational, using structural equation modeling. The statistical population of the research included the parents of elementary school students in Yazd city in the academic year of 2022-2023. The size of the sample was considered to be 500 people who were selected by available sampling method and finally 447 people (397 mothers: 50 fathers) completed the questionnaires. The research tools included questionnaires of moral character, social skills rating system (SSRS) (parent version), cultural capital questionnaire (CCQ), family social capital questionnaire (FSCQ) and economic capital scale (FECS). SPSS26 software was used to analyze the data, and PLS-SEM3 was used to analyze structural equation modeling. The findings showed that parents social capital ($\beta=0.23$), cultural capital ($\beta=0.13$) and moral character ($\beta=0.28$) predicting children's social skills, but economic capital ($\beta=-0.07$) did not predict children's social skills. Social capital ($\beta=0.37$) and economic capital ($\beta=0.13$) predicted moral character, but cultural capital ($\beta=-0.07$) was not a predictor of moral character. According to the findings, social capital ($\beta=0.10$) and economic capital ($\beta=0.041$) through the mediation of moral character, explain children's social skills. In short, the results of the present study showed that social capital and economic capital can lead to the growth of social skills in children due to the effects on the parents moral character.

Cite this article: Sefid, M., Sheibani, O., Holamzadeh Bafqy, T. G., & Mirjalili, S. M. (2026). Explaining the role of parents' economic, social and cultural capital in children's social skills: Investigating the mediating role of moral character. *Journal of Applied Psychological Research*, (In Press/ Accepted). doi: 10.22059/japr.2026.383159.645031

Publisher: University of Tehran Press
DOI: <https://doi.org/10.22059/japr.2026.383159.645031>

© The Author(s).

تبیین نقش سرمایه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی والدین در مهارت اجتماعی فرزندان: بررسی نقش واسطه‌ای منش‌های اخلاقی

مجید سفید^۱، ام البنین شببانی^{۲*}، طیبه غلامزاده بافقی^۳، سید محمدعلی میر جلیلی^۴

۱. گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. majid.sefid@gmail.com

۲. نویسنده مسئول، استادیار، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. omolbanin_iran_2000@pnu.ac.ir

۳. گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. tayebh_gholamzadehQ@pnu.ac.ir

۴. گروه آموزش علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. dr.sma.mirjalily@cfu.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخ‌های مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۱۶

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۹/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۲۶

تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۵/۰۲/۱۶

کلیدواژه‌ها:

سرمایه اجتماعی خانواده، سرمایه اقتصادی، سرمایه فرهنگی، منش اخلاقی، مهارت اجتماعی فرزندان

هدف این پژوهش تبیین علی مهارت اجتماعی فرزندان بر اساس سرمایه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با توجه نقش واسطه‌ای منش‌های اخلاقی والدین بود. روش پژوهش توصیفی و همبستگی از نوع مدل‌سازی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش، شامل اولیای دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهر یزد در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بودند. میزان حجم نمونه ۵۰۰ نفر در نظر گرفته شد که به روش نمونه‌گیری غیر تصادفی و هدفمند انتخاب شدند و از این تعداد ۴۴۷ نفر (۳۹۷ مادر و ۵۰ پدر) در پژوهش شرکت کردند. ابزارهای اندازه‌گیری پژوهش پرسشنامه‌های منش‌های اخلاقی، سیستم رتبه‌بندی مهارت‌های اجتماعی (SSRS) (نسخه والدین)، سرمایه فرهنگی (CCQ)، سرمایه اجتماعی خانواده (FSCQ) و سرمایه اقتصادی بودند. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS26 و همچنین برای تحلیل مدل‌سازی معادلات ساختاری از PLS-SEM3 استفاده شد. یافته‌ها نشان داد سرمایه اجتماعی ($\beta=0/23$) و سرمایه فرهنگی ($\beta=0/13$) و منش‌های اخلاقی ($\beta=0/28$) والدین پیش‌بینی کننده مهارت‌های اجتماعی کودکان هستند، اما سرمایه اقتصادی ($\beta=-0/07$) پیش‌بینی کننده مهارت‌های اجتماعی آنان نبود. سرمایه اجتماعی ($\beta=0/37$) و سرمایه اقتصادی ($\beta=0/13$) پیش‌بینی کننده منش‌های اخلاقی بودند، اما سرمایه فرهنگی ($\beta=-0/07$) پیش‌بینی کننده منش‌های اخلاقی نبود. بر اساس یافته‌ها سرمایه اجتماعی ($\beta=0/10$) و سرمایه اقتصادی ($\beta=0/04$) با میانجی‌گری منش اخلاقی تبیین کننده مهارت‌های اجتماعی فرزندان بودند. به‌طور خلاصه نتایج پژوهش حاضر نشان داد سرمایه اجتماعی و سرمایه اقتصادی می‌توانند به‌واسطه‌ی تأثیری که بر منش اخلاقی والدین دارند، منجر به رشد مهارت اجتماعی در فرزندان گردند.

استناد: سفید، م، شببانی، ا، غلامزاده بافقی، ط، و میرجلیلی، س. م. ع. (۱۴۰۵). تبیین نقش سرمایه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی والدین در مهارت اجتماعی فرزندان: بررسی نقش واسطه‌ای منش‌های اخلاقی. فصلنامه پژوهش‌های کاربردی روانشناختی، (پذیرش شده). doi: 10.22059/japr.2026.383159.645031

ناشر: انتشارات دانشگاه

© نویسندگان.

تهران

DOI: <https://doi.org/10.22059/japr.2026.383159.645031>

۱. مقدمه

مهارت‌های اجتماعی^۱ کنش‌هایی برای درگیری در رفتارهای مثبت مانند عضویت در گروه، بحث و گسترش روابط تعریف‌شده است (گرشام و الیوت^۲، ۲۰۱۴ و اسمولکوفسکی و همکاران^۳، ۲۰۲۲). این کنش‌ها منجر به ارتباط با دیگران و بهبود کیفیت زندگی فرد می‌شود (کینگری و همکاران^۴، ۲۰۲۰). افراد اجتماعی به راحتی می‌توانند از دیگران کمک بخواهند، نیازهای خود را برآورده سازند، در کنار دیگران زندگی مسالمت‌آمیزی داشته و روابط سالمی با دیگران داشته و به‌طور کلی روابط سازنده‌ای در جامعه برقرار کنند (کمپر-درمارکو و همکاران^۵، ۲۰۲۰). افراد با ضعف در مهارت‌های اجتماعی، در موقعیت‌های اجتماعی دچار اضطراب می‌شوند و با شکست در اجتماعی شدن به اجتناب از تعاملات اجتماعی می‌پردازند (هنریکه^۶، ۲۰۱۶ و آنجلیکو و همکاران^۷، ۲۰۱۳). کودکان با ضعف در مهارت‌های اجتماعی پرخاشگر، تندخو و منزوی ارزیابی می‌شوند (کایونگلی و سانجو، ۲۰۲۰ و کشاورز و لیان و همکاران^۸، ۱۴۰۲)؛ از این رو پژوهشگران به دنبال عوامل مؤثر در افزایش مهارت اجتماعی و همچنین روش‌های ترمیم و بهبود مهارت‌های اجتماعی در کودکان هستند (کارنیرو و همکاران^۹، ۲۰۲۴ و اسمیت-ون در نات و همکاران^{۱۰}، ۲۰۲۴). خانواده نخستین زمینه‌ی را برای اجتماعی شدن کودکان فراهم می‌کند، به طوری که برونفینرونر و موریس^{۱۱} (۲۰۰۶) در مدل زیست بوم‌شناختی رشد انسان^{۱۱} بر فرآیندهای مجاوری^{۱۲} مانند تعامل والد-کودک تأکید دارند. از این رو، پژوهش حاضر با پیروی از این مدل به دنبال بررسی عوامل مرتبط با والدین و خانواده است که بر اجتماعی شدن فرزندان تأثیر می‌گذارد. یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در فرزند پروری در مدل فرآیند فرزند پروری^{۱۳} بلسکی^{۱۴} (۱۹۸۴) ویژگی‌های شخصیتی والدین است و برخی از پژوهشگران نیز بر این عامل مهم تأکید دارند (بورشتاین و همکاران^{۱۵}، ۲۰۱۱ و تاربان و شاو^{۱۶}، ۲۰۱۸). منش اخلاقی^{۱۷} یکی از ساختارهای شخصیتی است که اخیراً مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است (کوهن و مورس^{۱۸}، ۲۰۱۴ و خرمایی و قائمی، ۱۳۹۷). پژوهش‌هایی نیز به نقش منش‌های اخلاقی والدین در فرزند پروری تأکید دارند (شریفی اردانی و خرمایی، ۱۴۰۱ و شریفی اردانی و همکاران، ۱۴۰۲). محققان منش اخلاقی را صفات و ویژگی‌ها نسبتاً دارای ثبات و سازمان یافته که شامل ارزش‌های فرهنگی هر جامعه هستند و در ارتباط با موقعیت می‌توانند بر شناخت، عاطفه و رفتار فرد تأثیر بگذارند، تعریف می‌کنند (خرمایی و قائمی، ۱۳۹۶). در پژوهشی خرمایی و قائمی (۱۳۹۶) در جامعه ایران هشت نوع منش اخلاقی را شناسایی کردند. این منش‌ها شامل ۱- منش آداب گرا؛ ۲- منش وظیفه گرا؛ ۳- منش پارسایانه؛ ۴- منش بخشش گرا؛ ۵- منش صداقت گرا؛ ۶- منش تبعیت گرا؛ ۷- منش حساسیت گرا و ۸- منش استقلال گرا است (خرمایی و قائمی، ۱۳۹۷). پژوهشگران معتقدند منش اخلاقی در خلأ شکل نمی‌گیرد و بر نقش ویژگی‌های اجتماعی-اقتصادی و فرهنگی در شکل‌گیری منش اخلاقی تأکید می‌کنند (ناروز و لاپسلی^{۱۹}، ۲۰۰۹). در این زمینه، بوردیو^{۲۰} (۱۹۸۴) به نقش سرمایه انسانی^{۲۱} که شامل سرمایه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی است، اشاره می‌کند.

1. social skills
2. Gresham & Elliott
3. Smolkowski et al.
4. Kingery et al.
5. Kamper-DeMarco et al.
6. Henriques
7. Angélico et al.
8. Carneiro et al.
9. Smits-van der Nat et al.
10. Morris
11. bioecological model of human development
12. Proximal processes
13. Parenting Process Model
14. Belsky
15. Bornstein, Hahn & Haynes
16. Taraban, Shaw
17. Moral character
18. Cohen & Morse
19. Narvaez & Lapsley
20. Bourdieu
21. Human capital

در ارتباط با سرمایه اقتصادی وضعیت اجتماعی-اقتصادی^۱ در پژوهش‌های متعددی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین بافت‌های مؤثر در رشد کودکان موردتوجه قرار گرفته است (شریفی اردانی و خرمائی، ۱۴۰۱؛ هوسوکاوا و کاتسورا، ۲۰۱۷؛ خانام و نگیم، ۲۰۱۶ و کاسم و هوتاگونگ، ۲۰۲۰). سرمایه اقتصادی^۲ تا حدی با وضعیت اجتماعی-اقتصادی در ارتباط است و در پژوهش حاضر سرمایه اقتصادی به شکلی ذهنی و غیر عینی مفهوم‌سازی می‌شود، به طوری که فرد وضعیت درآمدی، وضعیت مالکیت، وضعیت شغلی و وضعیت سلامت (مثل وضعیت بیمه و سلامت عمومی که می‌تواند بار مالی برای خانواده‌ها داشته باشد) خود را در طیفی از خیلی خوب تا خیلی بد مورد ارزیابی قرار می‌دهد. علاوه بر سرمایه‌ی اقتصادی بورديو (۱۹۸۴) به نقش سرمایه اجتماعی^۳ نیز توجه می‌کند. سرمایه اجتماعی شامل مفاهیمی چون اعتماد، هنجارها و شبکه‌هایی است که منجر به ارتباط سازگاران در بین افراد جامعه می‌شود (پاتنام، ۲۰۰۰). پژوهشگران تأکید می‌کنند سرمایه اجتماعی نقش مهمی در بهبود کیفیت زندگی فردی دارد (حاجلو و همکاران، ۱۳۹۵).

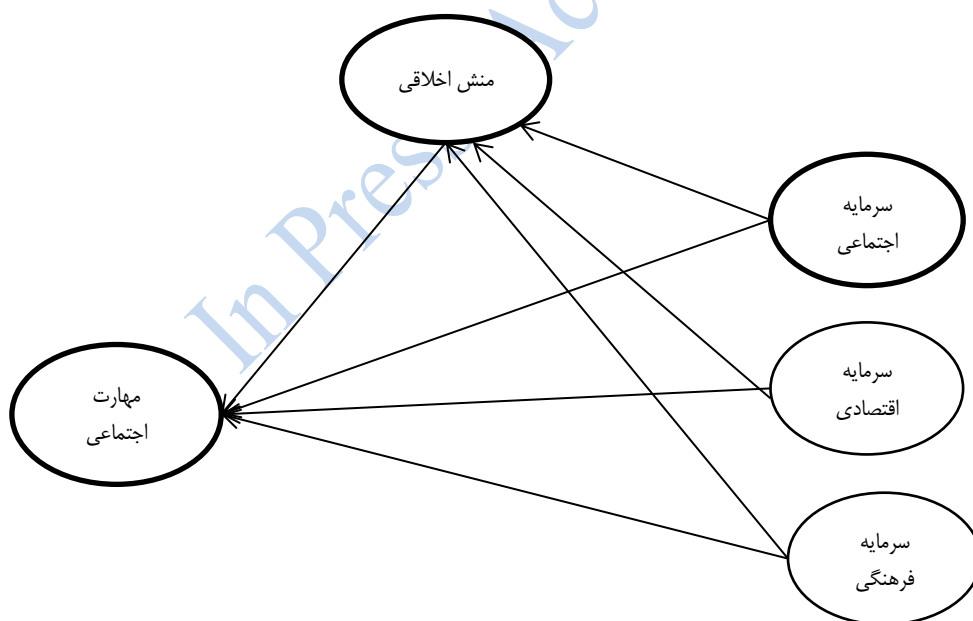
سرمایه اجتماعی خانواده^۴ اولین بار توسط کلمن (۱۹۹۰) موردتوجه قرار گرفت. وی سرمایه اجتماعی خانواده را شبکه اجتماعی روابط بین بزرگسالان و کودکان تعریف می‌کند که شامل روابط درون و خارج از خانواده می‌شود (کلمن، ۱۹۹۰). سرمایه‌های درون خانواده شامل زمان‌هایی است که والدین با فرزندشان در تعامل هستند؛ و سرمایه‌های بیرون خانواده به روابط اعضای خانواده در درون جامعه بزرگ‌تر، مانند خویشاوندان، همسایگان، ارتباط با اولیاء و مربیان و مسئولان مدرسه، گفته می‌شود (کلمن، ۱۹۹۰). پژوهش‌های اخیر نیز به اهمیت سرمایه اجتماعی در حوزه‌های گوناگون پرداختند مانند سلامت (ماگرو مونتانیس و همکاران، ۲۰۲۴ و دوه-لئونگ و همکاران، ۲۰۲۱) تاب‌آوری نوجوانان (راوا و همکاران، ۲۰۲۳) و حتی پژوهشگران در فرا تحلیلی به تأثیر سرمایه اجتماعی بر سلامت دهان و دندان (کنورست و همکاران، ۲۰۲۲) پرداختند. در پژوهش‌های داخلی نیز پژوهشگران به نقش سرمایه اجتماعی خانواده در فرزند پروری والدین اشاره داشتند (شریفی اردانی و خرمایی، ۱۴۰۱).

یکی دیگر از اشکال سرمایه‌های انسانی که می‌تواند در بازتولید پدیده‌های اجتماعی نقش داشته باشد سرمایه فرهنگی^۵ است (بورديو ۱۹۸۴). به عقیده وی سرمایه فرهنگی نقشی ظریف و قابل توجهی در موقعیت اجتماعی افراد ایفا می‌کند (بوگرا و همکاران، ۲۰۲۰). سرمایه فرهنگی دارای سه مؤلفه عینیت یافته^۶، درونی شده^۷ (ذهنیت یافته) و نهادینه شده^۸ است (شریفی اردانی و خرمایی، ۱۴۰۱). سرمایه فرهنگی عینیت یافته شامل نمادهای عینی فرهنگی مانند اشیاء، کتاب‌ها، آثار هنری، موسیقی و کالاهای فرهنگی است، سرمایه و داشته‌های فرهنگی ذهنیت یافته شامل زبان، اعمال و ترجیحات است و سرمایه نهادینه شده شامل مدارج تحصیلی، مدارک تحصیلی و آموزشی است (شریفی اردانی و خرمایی، ۱۴۰۱). پژوهش‌گران نشان دادند که سرمایه فرهنگی نقش مهمی در رشد جوامع (هیل و همکاران، ۲۰۲۳) و همچنین توسعه صلاحیت‌های آموزش عالی در سطح بین‌الملل (تنگ و کوزیر، ۲۰۲۴ و فنگ و تان، ۲۰۲۴)^۹ دارد. اخیراً پژوهش‌ها نشان دادند که سرمایه‌های انسانی که دربرگیرنده سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی هستند می‌توانند مکمل یکدیگر باشند و منجر به پیامدهای مثبت در کیفیت زندگی فرد گردند (شریفی اردانی و خرمایی، ۱۴۰۱؛ زوغراوو-سویلیتا و همکاران، ۲۰۲۱؛ کونگ، ۲۰۲۰؛ راجرز و همکاران، ۲۰۱۹؛ کیزوس و همکاران، ۲۰۱۸ و فنگ و تان، ۲۰۲۴) بنابراین به نظر می‌رسد که سرمایه‌های انسانی در خانواده بتواند بر مهارت‌های اجتماعی فرزندان مؤثر باشد.

1. socioeconomic status (SES)
2. economic capital
3. social capital
4. Family social capital
5. Magro-Montañes et al.
6. Duh-Leong et al.
7. Rava et al.
8. Knorst et al.
9. Cultural capital
10. objective
11. embodied
12. institutionalized
13. Hale et al.
14. Teng, & Cosier
15. Feng, & Tan

با توجه به اهمیتی که مهارت اجتماعی در سلامت روان و موفقیت فرزندان دارد (آنجلیکو و همکاران، ۲۰۱۳؛ هنریکه، ۲۰۱۶ و کایونگی و سانجو، ۲۰۲۰ و کارنیرو و همکاران، ۲۰۲۴) و همچنین اهمیت بافت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی حاکم بر فرزند پروری والدین که تسهیل کننده فراگیری مهارت اجتماعی در فرزندان است (بلسکی، ۱۹۸۴؛ برونفن برونر و موریس، ۲۰۰۶؛ شریفی اردانی و خرمایی، ۱۴۰۱ و فنگ و تان، ۲۰۲۴) در پژوهش حاضر سرمایه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در خانواده پیش‌بینی کننده مهارت‌های اجتماعی فرزندان در نظر گرفته شد. در مدل فرآیند فرزندپروری، یکی از مهم‌ترین پیش‌آیندهای رشد اجتماعی کودک و ویژگی‌های شخصیتی والدین است. این ویژگی‌ها می‌تواند تحت تأثیر پیشینه رشدی، ارتباط اجتماعی و زمینه‌ی شغلی والدین قرار گیرند (تاربان و شاو، ۲۰۱۸؛ آیزنبرگ، ۲۰۲۰ و کوآی و همکاران، ۲۰۲۰). بنابراین به نظر می‌رسد منش اخلاقی والدین حلقه اتصال در تبیین مهارت‌های اجتماعی فرزندان بر اساس سرمایه‌های انسانی والدین باشد.

در این پژوهش، گروه مورد مطالعه والدین بودند که نزدیک‌ترین افراد به کودک در حال رشد هستند (شریفی اردانی و خرمایی، ۱۴۰۱). در نظریه زیست‌بوم شناختی رشد انسانی (برونفن‌برونر و موریس، ۲۰۰۶)، ویژگی‌های والدین از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر رشد اجتماعی کودک است و محققان هم بر این موضوع تأکید دارند (شریفی اردانی و خرمایی، ۱۴۰۱ و شریفی اردانی و همکاران، ۱۴۰۲). ویژگی‌های والدین می‌تواند ویژگی‌های فردی و شخصیتی باشد که در پژوهش حاضر ویژگی منش اخلاقی که به‌نوعی صفات اخلاقی هستند مورد توجه قرار گرفت. از دیگر ویژگی‌های والدین، ویژگی‌های اجتماعی آن‌هاست که در پژوهش حاضر بر سرمایه‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی متمرکز شده است؛ بنابراین، هدف این پژوهش تبیین مهارت‌های اجتماعی کودکان بر اساس سرمایه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی والدین با توجه به نقش واسطه‌ای منش اخلاقی است. مدل مفهومی تحقیق در شکل شماره (۱) قابل مشاهده است.

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

۲. روش

۲-۱. جامعه، نمونه و روش اجرا

این تحقیق از نظر هدف بنیادی و از نظر روش تحقیق توصیفی-همبستگی به روش مدل‌سازی معادلات ساختاری است. جامعه آماری شامل کلیه والدین دانش‌آموزان مقطع ابتدایی مشغول به تحصیل در مدارس دولتی شهر یزد در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱

بودند که در حدود ۸۵۰۰۰ نفر برآورد شدند. بنا بر توصیه کلین^۱ (۲۰۲۳) جهت تعیین حجم نمونه در معادلات ساختاری باید حجم نمونه ۲/۵ تا ۵ برابر تعداد گویه‌های پرسشنامه‌ها (۱۲۵ گویه) در نظر گرفته شود؛ بنابراین در این پژوهش تعداد حجم نمونه ۵۰۰ در نظر گرفته شد که به روش نمونه‌گیری هدفمند و در دسترس انتخاب و در پژوهش شرکت داده شدند و از این تعداد ۴۴۷ نفر از والدین پرسشنامه‌ها را تکمیل کردند. معیارهای ورود به پژوهش تحصیلات حداقل دیپلم و توانایی خواندن و نوشتن برای والدین، داشتن فرزند در مقطع ابتدایی در مدارس عادی، نداشتن مشکلات حاد زناشویی مثل طلاق برای والدین و همچنین نبود اختلال خاص روان‌شناختی و جسمی در فرزند بود و ملاک خروج نیز نداشتن سواد در سطح خواندن و نوشتن، نداشتن توانایی و انگیزه لازم جهت تکمیل پرسشنامه به‌طور دقیق و کامل، مشکلات حاد زناشویی مانند طلاق و وجود اختلال روان‌شناختی و جسمانی در فرزند بود.

۲-۲-۲. ابزار پژوهش

۲-۲-۲-۱. سیستم رتبه‌بندی مهارت‌های اجتماعی^۲ (SSRS) (نسخه والدین): پرسشنامه سیستم رتبه‌بندی مهارت‌های اجتماعی **گرشام و الیوت** (۱۹۸۹) دارای ۳۶ گویه و ۴ مؤلفه است که شامل مؤلفه‌های همکاری^۳، جرات‌مندی^۴، خودکنترلی^۵ و مسئولیت‌پذیری^۶ است این پرسشنامه در طیفی ۳ درجه‌ای (۰ هرگز، ۱ گاهی اوقات و ۲ اغلب) نمره‌گذاری می‌شود. **گرشام و الیوت** (۱۹۸۹) پایایی این مقیاس به روش همسانی درونی را با آلفای کرونباخ بین ۰/۶۹ تا ۰/۹۴ گزارش کردند. این پرسشنامه در پژوهش داخلی **عباسی اسفجیر و خطیبی** (۱۳۹۴) اعتبار یابی شده است، روایی این ابزار با روش تحلیل عاملی مورد تأیید قرار گرفت ($RMSEA=0/91$ و $CFI=0/88$ ، $IFI=0/86$ ، $AGFI=0/96$ ، $GFI=0/93$ ، $X2/df=2/80$). در این تحقیق آلفای کرونباخ ۰/۹۰ برای مؤلفه‌های همکاری، ۰/۹۳؛ جرئت‌ورزی، ۰/۹۲؛ مسئولیت‌پذیری، ۰/۹۵ و خودکنترلی ۰/۷۹ محاسبه شد. در پژوهش حاضر برای استفاده از این ابزار، تحلیل عاملی تأییدی به روش PLS-SEM انجام شد. در این روش بارهای عاملی باید برابر یا بیشتر از ۰/۴۰ شود، در غیر این صورت باید از تحلیل حذف شود (**هایر و همکاران**، ۲۰۲۱). در سازه مهارت‌های اجتماعی، گویه شماره ۲۰ به دلیل بار عاملی ضعیف از بعد مسئولیت‌پذیری حذف شد. مدل نهایی از نظر شاخص‌های برازش ریشه میانگین مربعات باقیمانده استاندارد^۸ (SRMR) شاخص تناسب به‌هنگار^۹ (NFI) مورد ارزیابی قرار گرفت و پس از اصلاح مدل این شاخص‌ها بهبود یافت ($SRMR=0/083$ و $NFI=0/63$). آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۹۱ محاسبه شد و این شاخص برای مؤلفه‌های همکاری ۰/۸۳۴، جرئت‌ورزی ۰/۷۵، مسئولیت‌پذیری ۰/۷۱ و خودکنترلی ۰/۸۰ محاسبه شد.

۲-۲-۲-۲. پرسشنامه سرمایه اجتماعی خانواده^{۱۰} (FSCQ): سرمایه اجتماعی خانواده توسط **اکبری** (۱۳۹۲) تهیه و اعتبار سنجی شد. این پرسشنامه دارای ۳۳ گویه و ۲ مؤلفه سرمایه اجتماعی درون خانواده و سرمایه اجتماعی بیرون خانواده است. این مقیاس در طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (۱ بسیار کم تا ۵ بسیار زیاد) نمره‌گذاری می‌شود. **اکبری** (۱۳۹۲) برای سرمایه درون خانواده آلفای کرونباخ را ۰/۸۳ و برای سرمایه بیرون خانواده ۰/۷۹ گزارش کردند، این محقق در پژوهش خود اشاره‌ای به شاخص‌های تحلیل عاملی نداشت. **سفیری و همکاران** (۱۳۹۴) برای سرمایه درون خانواده آلفای کرونباخ را ۰/۹۴ و برای سرمایه بیرون خانواده ۰/۹۲ گزارش کردند. در این پژوهش نیز شاخص‌های برازش مدل و تحلیل عاملی تأییدی گزارش نشد از این‌رو در پژوهش حاضر تحلیل عاملی تأییدی انجام شد، بر اساس نتایج تحلیل عاملی تأییدی، گویه‌های ۴، ۱۰، ۹، ۱۴، ۱۷ و ۳۰ دارای بار عاملی کمتر از

1. Kline
2. social skills rating system (SSRS)
3. cooperation
4. assertiveness
5. self-control
6. responsibility
7. Howard, & Nitzl
8. Standardized Root Mean Square (SRMR)
9. Normed Fit Index (NFI)
10. Family social capital questionnaire (FSCQ)

۰/۴۰ بودند، بنابراین از تحلیل حذف شدند. مدل نهایی از نظر شاخص‌های برازش مدل قبل از اصلاح مدل ($SRMR=0/16$) و ($NFI=0/49$) و بعد از اصلاح مدل ($SRMR=0/09$ و $NFI=0/62$) بود که بهبود شاخص‌ها پس از اصلاح مدل را نشان می‌دهد. آلفای کرونباخ برای سرمایه اجتماعی بیرون خانواده ۰/۷۶ و برای درون خانواده ۰/۸۴ محاسبه شد.

۲-۲-۳. پرسشنامه منش‌های اخلاقی^۱ (MCQ): پرسشنامه‌ی منش‌های اخلاقی توسط **خرمایی و قائمی (۱۳۹۷)** تهیه و اعتبار یابی شد. این پرسشنامه دارای ۲۴ گویه و ۸ مؤلفه است مشتمل بر مؤلفه‌های (۱) منش آداب‌گرایانه؛ (۲) منش پارسایانه؛ (۳) منش وظیفه‌گرا؛ (۴) منش بخشش‌گرا؛ (۵) منش تبعیت‌گرا؛ (۶) منش استقلال‌گرا؛ (۷) منش صداقت‌گرا؛ (۸) منش حساسیت‌گرا هستند. این پرسشنامه در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (۱) کاملاً درست تا ۵ کاملاً نادرست) نمره‌گذاری می‌شود. در پژوهشی **حکمت و خرمایی (۱۳۹۸)** برای نمره کل پرسشنامه منش‌های اخلاقی آلفای کرونباخ ۰/۸۶ و برای مؤلفه‌های این پرسشنامه به ترتیب آلفای کرونباخ ۰/۹۲، ۰/۷۵، ۰/۶۴، ۰/۶۱، ۰/۷۲، ۰/۵۰، ۰/۷۲ و ۰/۷۰ را گزارش کردند. **بارانی و خرمایی (۱۴۰۰)** در تحلیل عاملی تأییدی شاخص‌های برازش مدل اندازه‌گیری این پرسشنامه را در سطح مطلوب گزارش کردند ($GFI=0/86$, $X^2/df=1/89$). در پژوهش حاضر نیز مقدار آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۸۷ محاسبه شد و این شاخص برای منش‌های آداب‌گرایانه ۰/۶۰؛ پارسایانه ۰/۷۲؛ وظیفه‌گرا ۰/۷۷؛ بخشش‌گرا ۰/۷۲؛ تبعیت‌گرا ۰/۷۰؛ استقلال‌گرا ۰/۶۷؛ صداقت‌گرا، ۰/۶۳ و حساسیت‌گرا، ۰/۵۹ مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. مدل نهایی PLS-SEM به لحاظ شاخص‌های برازش مدل ($SRMR=0/08$ و $NFI=0/66$) است.

۲-۲-۴. پرسشنامه سرمایه‌های فرهنگی^۲ (CCQ): پرسشنامه سرمایه‌ی فرهنگی توسط **شربتیان و اسکندری (۱۳۹۶)** تهیه و اعتبار یابی شد. پرسشنامه سرمایه فرهنگی دارای ۲۱ سؤال و سه مؤلفه‌ی ذهنیت یافته، عینیت‌یافته و نهادینه‌شده است. این پرسشنامه به صورت ۵ گزینه‌ای از «۱ خیلی کم تا ۵ خیلی زیاد» هست. در این پرسشنامه حداقل نمره ۲۱ و حداکثر نمره ۱۰۵ است. **شربتیان و اسکندری (۱۳۹۶)** برای نمره کل سرمایه فرهنگی آلفای کرونباخ ۰/۷۲ گزارش کردند و برای مؤلفه ذهنیت یافته ۰/۷۱؛ برای مؤلفه عینیت یافته ۰/۶۱ و برای مؤلفه نهادینه‌شده ۰/۴۵ محاسبه کردند، روایی محتوایی، صوری و نیز روایی سازه از طریق تحلیل عامل مطلوب گزارش شده ولی اشاره‌ای به شاخص‌های برازش نشده است. در پژوهش **آبداری تفتی و همکاران (۱۴۰۲)** روایی این پرسشنامه مورد بررسی و شاخص‌های برازش مدل در سطح قابل قبولی قرار داشت ($SRMR=0/090$) و برای نمره کل سرمایه فرهنگی آلفای کرونباخ ۰/۸۷ محاسبه شد و برای مؤلفه سرمایه ذهنیت یافته ۰/۸۵؛ برای مؤلفه سرمایه عینیت یافته ۰/۸۸ و برای مؤلفه سرمایه نهادینه‌شده ۰/۷۰ محاسبه گردید. در پژوهش حاضر شاخص‌های برازش مدل در سطح قابل قبولی قرار داشت ($SRMR=0/093$ و $NFI=0/78$) و برای نمره کل سرمایه فرهنگی آلفای کرونباخ ۰/۸۶ محاسبه شد و برای مؤلفه سرمایه فرهنگی ذهنیت یافته ۰/۸۱؛ برای مؤلفه سرمایه فرهنگی عینیت یافته ۰/۷۲ و برای مؤلفه سرمایه فرهنگی نهادینه‌شده ۰/۶۱ محاسبه گردید.

۲-۲-۵. پرسشنامه سرمایه اقتصادی خانواده^۳ (FECS): این مقیاس توسط **شریفی اردانی و همکاران (۱۴۰۱)** تهیه و اعتبار یابی شد. مقیاس سرمایه اقتصادی خانواده دارای ۱۱ گویه و ۴ خرده مقیاس است که شامل مؤلفه‌های وضعیت اشتغال (گویه‌های ۱، ۵)، وضعیت سلامت (گویه‌های ۱۰، ۱۱)، وضعیت درآمدی (گویه‌های ۲، ۷) و وضعیت مالکیت (گویه‌های ۳، ۴، ۸، ۹) بودند. **شریفی اردانی و همکاران (۱۴۰۱)** برای مقیاس سرمایه اقتصادی خانواده تحلیل عامل اکتشافی انجام دادند که چهار عامل استخراج شد. نتایج تحلیل عامل تأییدی نشان داد مقدار خی دو برابر با ۴۳/۸۳ مقدار نسبت خی دو به درجه آزادی برابر با ۱/۹۱، مقدار CFI برابر با ۰/۹۹، مقدار GFI برابر با ۰/۹۸، مقدار RAMSEA برابر با ۰/۰۴۷ و مقدار PCLOSE نیز برابر با ۰/۵۹

1. Moral character questionnaire (MCQ)

2 cultural capital questionnaire (CCQ)

3 family economic capital scale (FECS)

است که در دامنه قابل قبولی قرار دارند و همچنین آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۸۷ و برای مؤلفه های وضعیت اشتغال، ۰/۷۴، وضعیت سلامت، ۰/۴۷، وضعیت درآمدی، ۰/۷۷ و وضعیت مالکیت، ۰/۸۵ بود. در پژوهش حاضر نتایج تحلیل عامل تأییدی نشان داد که تمام گویه ها دارای بار عاملی بالاتر از ۰/۴۰ بوده اند، لذا نیازی به حذف گویه ای وجود ندارد. مدل نهایی به لحاظ شاخص های برازش مدل (SRMR=۰/۰۹۸ و NFI=۰/۸۳) است که نشان دهنده کفایت شاخص های برازش مدل است و همچنین آلفای کرونباخ برای نمره کل ۰/۸۷ و برای مؤلفه های وضعیت اشتغال ۰/۸۲، وضعیت سلامت ۰/۴۷، وضعیت درآمدی ۰/۸۰ و وضعیت مالکیت ۰/۸۵ بود.

۳-۲. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی از روش معادلات ساختاری به روش حداقل مربعات جزئی (PLS-SEM) ارائه شد. در این راستا از نرم افزارهای آماری SPSS-26 جهت محاسبه آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و همچنین ضریب همبستگی استفاده شد و از نرم افزار SmartPLS-3 جهت مدل یابی معادلات ساختاری به روش حداقل مربعات جزئی استفاده شد.

۳. یافته ها

۳-۱. توصیف جمعیت شناختی

یافته های جمعیت شناسی توصیفی حاکی از آن بود که ۴۴۷ والد در پژوهش حاضر شرکت داشتند که ۳۹۷ نفر (۸۸/۸ درصد) مادر و ۵۰ نفر (۱۱/۲ درصد) پدر بودند. میانگین و انحراف معیار سن مادران (۳۵/۳۰±۵/۸۹) و میانگین و انحراف معیار سن پدران (۳۷/۷۰±۵/۹۵) بود. میانگین و انحراف معیار سن کودکان برابر (۳۳/۸۸±۲/۸۰) بود.

۳-۲. شاخص های توصیفی

شاخص های آمار توصیفی میانگین و انحراف معیار برای نمره کل مهارت اجتماعی (۷۶/۶۶±۹/۴۰) بود و برای مؤلفه های همکاری (۲۰/۵۰±۳/۶۷)؛ جرئت ورزی (۲۰/۰۸±۳/۲۳)؛ مسئولیت پذیری (۱۶/۱۶±۲/۵۱)؛ خودکنترلی (۲۰/۴۷±۳/۲۹) به دست آمد. میانگین و انحراف معیار نمره کل منش اخلاقی (۸۶/۸۶±۱۰/۳۲) بود و برای مؤلفه های آداب گرایانه (۱۲/۶۲±۱/۸۶)؛ پارسایانه (۱۳/۱۱±۱/۸۴)؛ وظیفه گرا (۱۱/۹۴±۲/۰۲)؛ بخشش گرا (۱۰/۹۷±۲/۳۹)؛ تبعیت گرا (۷/۷۰±۱/۵۶)؛ وارستگی (۲/۰۹±۱/۹۶)؛ صداقت گرا (۱۲/۳۶±۱/۹۷) و حساسیت گرا (۱۱/۱۶±۱/۶۶) به دست آمد. میانگین و انحراف معیار نمره کل سرمایه اجتماعی خانواده (۶۱/۷۶±۸/۶۴) بود و برای مؤلفه های درون خانواده (۳۳/۵۵±۴/۴۶) و بیرون خانواده (۲۸/۲۱±۶/۳۵) به دست آمد. میانگین و انحراف معیار نمره کل سرمایه فرهنگی (۳۴/۵۰±۹/۰۱) بود و برای مؤلفه های عینیت یافته (۱۶/۸۴±۴/۵۵)؛ ذهنیت یافته (۱۳/۷۰±۴/۲۸) و نهادینه شده (۶/۵۸±۲/۴۶) به دست آمد. میانگین و انحراف معیار نمره کل سرمایه اقتصادی (۳۷/۷۰±۷/۰۴) و برای مؤلفه های وضعیت شغلی (۶±۱/۷۵)؛ وضعیت درآمدی (۵/۲±۲/۲۱)؛ مالکیت (۸/۸۹±۲/۶۵)؛ سلامت (۷/۰۱±۱/۳۸) به دست آمد. یکی از شرایط اجرای تحلیل معادلات ساختاری وجود ارتباط بین متغیرهای پژوهش است که جهت بررسی این مفروضه ماتریس همبستگی در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول ۱- نتایج همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	
۱- همکاری																						
۲- جرئت ورزی	۰/۳۵**																					
۳- مسئولیت پذیر	۰/۴۸**	۰/۵۳**																				
۴- خودکنترلی	۰/۶۱**	۰/۲۸**	۰/۵۵**																			
۵- ذهنیت یافته	۰/۱۶**	۰/۱۸**	۰/۱۱*	۰/۱۲*																		

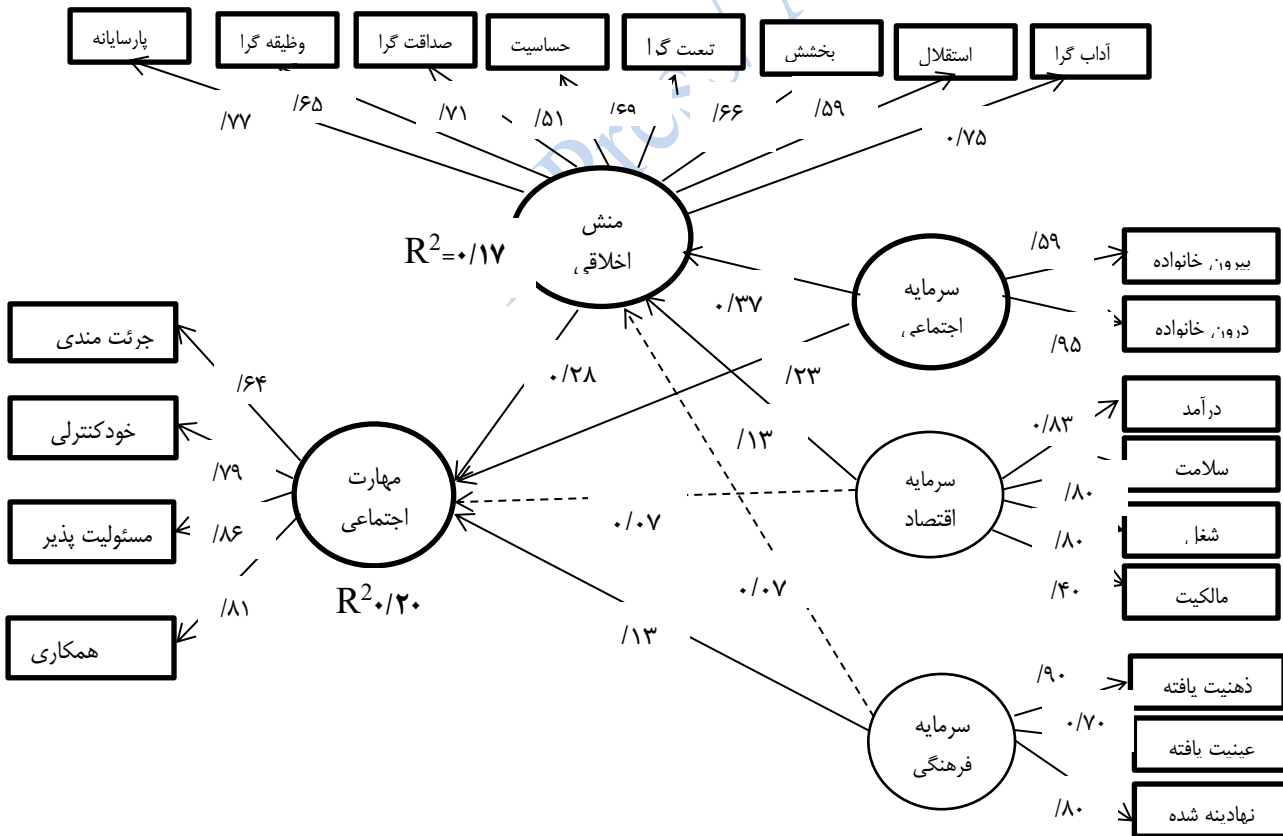
¹ partial least square

۶- عینیت یافته	۰/۰۱	-۰/۰۶	۰/۱۱*	۰/۰۷	۰/۵۶**	۱
۷- نهادینه شده	۰/۰۸	۰/۱۵**	۰/۱۴**	۰/۱۰*	۰/۵۴**	۱
۸- درون خانواده	۰/۲۸**	۰/۲۹**	۰/۳۰**	۰/۲۵**	۰/۲۰**	۱
۹- بیرون خانواده	۰/۱۲*	۰/۱۸**	۰/۱۱*	۰/۰۶	۰/۲۳**	۱
۱۰- وضع شغل	۰/۰۲	۰/۱۳**	۰/۱۰*	۰/۰۲	۰/۳۱**	۱
۱۱- وضع درآمد	۰/۰۵	۰/۱۶**	۰/۰۸	۰/۰۸	۰/۲۸**	۱
۱۲- مالکیت	۰/۱۰*	۰/۱۰*	۰/۰۲	-۰/۰۵	۰/۱۸**	۱
۱۳- سلامت	۰/۰۱	۰/۱۵**	۰/۰۲	۰/۰۳	۰/۱۸**	۱
۱۴- آداب گرایانه	۰/۲۳**	۰/۱۹**	۰/۲۱**	۰/۱۷**	۰/۰۲	۱
۱۵- پارسایانه	۰/۲۸**	۰/۱۵**	۰/۲۶**	۰/۱۸**	-۰/۰۲	۱
۱۶- وظیفه گرا	۰/۳۱**	۰/۰۶	۰/۲۹**	۰/۳۷**	۰/۱۸**	۱
۱۷- بخشش گرا	۰/۲۲**	۰/۰۶	۰/۱۵**	۰/۲۰**	۰/۰۴	۱
۱۸- تبعیت گرا	۰/۳۲**	۰/۱۱*	۰/۲۰**	۰/۲۳**	-۰/۰۵	۱
۱۹- وارستگی	۰/۱۸**	۰/۰۹	۰/۱۷**	۰/۱۲**	۰/۰۸	۱
۲۰- صداقت گرا	۰/۲۰**	۰/۱۳**	۰/۲۱**	۰/۲۲**	-۰/۰۸	۱
۲۱- حساسیت گرا	۰/۱۰*	۰/۰۵	۰/۱۱*	۰/۱۰*	۰/۰۱	۱

* P < ۰/۰۵ ** P < ۰/۰۱

نتایج همبستگی بین تمام متغیرهای پژوهش در جدول (۱) قابل مشاهده است که نشان می‌دهد بین متغیرهای موجود در مدل روابط معنی‌داری وجود دارد، لذا شرط وجود همبستگی بین متغیرها در پژوهش رعایت شده است. جهت فهم بهتر روابط ساختاری بین این متغیرها از معادلات ساختاری به روش حداقل مربعات جزئی استفاده شد که نتایج خروجی مدل بعد از اصلاح مدل و حذف مسیرهای غیر معنی‌دار در شکل ۲ قابل مشاهده است.

۳-۳. بررسی مدل معادلات ساختاری

شکل (۲) نتایج نهایی معادلات ساختاری به روش حداقل مربعات جزئی

در شکل (۲) نتایج نهایی معادلات ساختاری به روش حداقل مربعات جزئی مشاهده می‌شود، مؤلفه‌ها دارای بار عاملی قابل قبولی با سازه‌های مربوطه هستند. در جدول (۲) یافته‌های مربوط به اثرات مستقیم، غیرمستقیم و اثرات کل مشاهده می‌شود. جدول (۲) اثرات مستقیم، غیرمستقیم و اثرات کل

شاخص	اثرات مستقیم			اثرات غیرمستقیم			اثرات کل			جهت مسیر
	P	T	β	P	T	β	P	T	β	
VAF										
	۰/۲۳	۴/۵۰	۰/۰۰۱	۰/۱۰	۴/۴۲	۰/۰۰۱	۰/۳۳	۷/۱۶	۰/۰۰۱	سرمايه اجتماعي - < مهارت اجتماعي
	-۰/۰۷	۱/۳۶	۰/۱۷	۰/۰۴	۲/۴۶	۰/۰۱۴	-۰/۰۳	۰/۶۶	۰/۵۰	سرمايه اقتصادي - < مهارت اجتماعي
	۰/۱۳	۲/۷۲	۰/۰۰۷	-۰/۰۲	۱/۲۰	۰/۲۳	۰/۱۱	۲/۲۶	۰/۰۲۴	سرمايه فرهنگي - < مهارت اجتماعي
	۰/۳۷	۷/۸۸	۰/۰۰۱				۰/۳۷	۷/۸۸	۰/۰۰۱	سرمايه اجتماعي - < منش‌هاي اخلاقي
	۰/۱۳	۲/۷۷	۰/۰۰۶				۰/۱۳	۲/۷۷	۰/۰۰۶	سرمايه اقتصادي - < منش‌هاي اخلاقي
	-۰/۰۷	۱/۲۷	۰/۲۰				-۰/۰۷	۱/۲۷	۰/۲۰	سرمايه فرهنگي - < منش‌هاي اخلاقي
	۰/۲۸	۵/۶۶	۰/۰۰۱				۰/۲۸	۵/۶۶	۰/۰۰۱	منش‌هاي اخلاقي - < مهارت اجتماعي
				۰/۱۰	۴/۴۲	۰/۰۰۱				سرمايه اجتماعي - < منش‌هاي اخلاقي - < مهارت اجتماعي
				۰/۰۴	۲/۴۶	۰/۰۱۴				سرمايه اقتصادي - < منش‌هاي اخلاقي - < مهارت اجتماعي
				-۰/۰۲	۱/۱۹	۰/۲۳۱				سرمايه فرهنگي - < منش‌هاي اخلاقي - < مهارت اجتماعي

بر اساس نتایج مسیر مستقیم متغیرهای سرمایه اجتماعی والدین ($\beta=۰/۲۳$ ؛ $p<۰/۰۰۱$ ؛ $t=۴/۵۰$) و سرمایه فرهنگی ($\beta=۰/۱۳$ ؛ $p=۰/۰۰۷$ ؛ $t=۲/۷۲$) به مهارت‌های اجتماعی فرزندان معنی‌دار است، اما مسیر سرمایه اقتصادی به مهارت‌های اجتماعی فرزندان ($\beta=-۰/۰۷$ ؛ $p=۰/۱۷$ ؛ $t=۱/۳۶$) غیر معنی‌دار است. نتایج مربوط مسیر مستقیم سرمایه اجتماعی ($\beta=۰/۳۷$ ؛ $p<۰/۰۰۱$ ؛ $t=۷/۸۸$) و سرمایه اقتصادی ($\beta=۰/۱۳$ ؛ $p=۰/۰۰۶$ ؛ $t=۲/۷۷$) بر متغیر منش‌های اخلاقی معنی‌دار است، اما مسیر مستقیم سرمایه فرهنگی ($\beta=-۰/۰۷$ ؛ $p=۰/۲۰$ ؛ $t=۱/۲۷$) به منش‌های اخلاقی معنی‌دار نیست. نتایج نشان داد که مسیر مستقیم منش‌های اخلاقی به متغیر مهارت‌های اجتماعی فرزندان ($\beta=۰/۲۸$ ؛ $p<۰/۰۰۱$ ؛ $t=۵/۶۶$) معنی‌دار است.

با توجه به نتایج بوت استراپ در جدول ۵ تأثیر غیرمستقیم سرمایه اجتماعی خانواده به مهارت‌های اجتماعی با توجه به نقش واسطه‌ای منش‌های اخلاقی ($\beta=۰/۱۰$ ؛ $p=۰/۰۰۱$ ؛ $t=۴/۴۲$) معنی‌دار است یعنی سرمایه اجتماعی با واسطه‌ای منش‌های اخلاقی، تبیین‌کننده مهارت‌های اجتماعی فرزندان است. شاخص شمول واریانس (VAF) (شمول واریانس = اثر غیرمستقیم ÷ اثر کل) که شدت اثر متغیر واسطه‌ای در رابطه میان متغیر مستقل برون‌زا و متغیر وابسته درون‌زا را تعیین می‌کند، برای این مسیر (VAF=۰/۳۳) محاسبه شد و با توجه به این که برای این شاخص در بازه بین ۲۰ تا ۸۰ درصد قرار دارد، واسطه‌گری جزئی مورد تأیید است. مسیر غیرمستقیم سرمایه اقتصادی به مهارت‌های اجتماعی با توجه به نقش واسطه‌ای منش‌های اخلاقی ($\beta=۰/۰۴$ ؛ $p=۰/۰۱۴$ ؛ $t=۲/۴۶$) نیز معنی‌دار است. یعنی سرمایه اقتصادی با واسطه‌ای منش‌های اخلاقی، تبیین‌کننده مهارت‌های اجتماعی فرزندان است. شاخص شمول واریانس برای این مسیر (۱۰۰ درصد VAF) که نشان‌دهنده نقش واسطه‌گری کامل برای منش‌های اخلاقی به لحاظ شاخص شمول واریانس برای این مسیر است. در این رابطه می‌توان گفت که سرمایه اقتصادی در این پژوهش صرفاً به واسطه منش‌های اخلاقی می‌تواند منجر به مهارت اجتماعی در فرزندان شود. یافته‌ها نشان داد که مسیر غیرمستقیم سرمایه فرهنگی به مهارت‌های اجتماعی با توجه به نقش واسطه‌ای منش‌های اخلاقی ($\beta=-۰/۰۲$ ؛ $p=۰/۲۳۱$ ؛ $t=۱/۱۹$) معنی‌دار نیست.

جدول ۳ شاخص‌های ضریب آلفای کرونباخ، ضریب دیلون-گلدشتاین^۱ و روایی ترکیبی^۲ گزارش شد که همگی بالاتر از معیار ۰/۷۰ (هایر و همکاران، ۲۰۲۱) هستند. میانگین واریانس استخراج شده (AVE)^۳ که نشان‌دهنده روایی هم‌گرا در متغیرهای پژوهش است نیز بالاتر از معیار ۰/۵۰ (هایر و همکاران، ۲۰۲۱) بود که مورد تأیید است.

جدول (۳) بارهای عاملی و شاخص‌های روایی و اعتبار و کیفیت متغیرهای پژوهش

شاخص‌های ارزیابی		میانگین شاخص‌های روایی و اعتبار		میانگین شاخص‌های کیفیت مدل		شاخص‌های برازش بعد از اصلاح	
آلفای کرونباخ		CR	rho_A	R ² AVE	CV Com	CV Red	NFI
مدل پژوهش	۰/۷۱	۰/۸۳	۰/۷۹	۰/۱۹	۰/۲۶	۰/۰۹	۰/۷۰
معیار تصمیم	۰/۷۰ <	۰/۷۰ <	۰/۷۰ <	۰/۵۰ <	۰/۰۲ <	۰/۰۲ <	۰/۹۰ <

شاخص‌های روایی متقاطع^۴ و شاخص افزونگی^۵ و ضریب تعیین R² محاسبه گردید و با توجه به میانگین شاخص‌های روایی متقاطع برابر با ۰/۲۶ و میانگین شاخص افزونگی برابر با ۰/۰۹ می‌توان کیفیت قابل قبول را مدل ارزیابی نمود. میانگین شاخص R² برای متغیرهای پژوهش برابر با ۰/۱۹ بود که نشان‌دهنده اثر مطلوب متغیرها در مدل است. شاخص SRMR بعد از اصلاح در مدل حاضر (SRMR= ۰/۰۸) به دست آمد که در سطح قابل قبول قرار دارد، اما در شاخص NFI بعد از اصلاح مدل حاضر (۰/۷۰) (NFI=) به دست آمد که به آستانه مطلوب مورد نظر نرسیده است.

۴. بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش بررسی نقش سرمایه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در پیش‌بینی مهارت‌های اجتماعی کودکان با توجه به نقش واسطه‌ای منش اخلاقی والدین بود. نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری نشان داد سرمایه اجتماعی هم به‌طور مستقیم و هم به‌واسطه منش‌های اخلاقی تبیین‌کننده مهارت‌های اجتماعی فرزندان است که همسو با مدل فرایندی فرزند پروری (بلسکی، ۱۹۸۴) است که در آن از یک سو ویژگی‌های شخصیتی والدین پیش‌آیند رشد اجتماعی کودک در نظر گرفته می‌شود و از سوی دیگر این ویژگی‌های شخصیتی هم تحت تأثیر تاریخچه رشد و شبکه اجتماعی و زمینه‌های شغلی والدین است. یافته‌های پژوهش حاضر همچنین همسو با پژوهش‌هایی است که نشان دادند سرمایه‌ها اجتماعی بر پیامدهای اجتماعی کودکان تأثیر می‌گذارند (پارسل و همکاران، ۲۰۱۰) و همچنین برخی از پژوهش‌ها نیز به نقش ویژگی‌های شخصیت والدین در فرایند اجتماعی شدن فرزندان اشاره دارند (آیزنبرگ، ۲۰۲۰؛ کوآی و همکاران، ۲۰۲۰ و کابسینها-آلاتی و همکاران، ۲۰۲۰). همان‌طور که نتایج پژوهش حاضر نشان داد، منش اخلاقی والدین می‌تواند نقش واسطه‌ای در تبیین مهارت‌های اجتماعی بر اساس بافت اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی خانواده داشته باشد. با توجه به این یافته می‌توان ادعا کرد که والدین با منش اخلاقی مانند منش وظیفه‌گرا، فرزندان مسئولیت‌پذیرتر و با شایستگی اجتماعی بیشتری خواهند داشت. والدین بخشش‌گرا، تحمل بیشتری نسبت به فرزندان خود دارند و اشتباهات آن‌ها را نادیده می‌گیرند و این منش در والدین می‌تواند در روابط اجتماعی فرزندان مؤثر باشد. منش اخلاقی تبعیت‌گرا که هسته اصلی آن نفی خصلت‌های خودخواهانه مبتنی بر تخریب و آسیب رساندن به دیگران است (خرمائی و قائمی، ۱۳۹۷)، می‌تواند به تشویق کودکان به همکاری، مسئولیت‌پذیری و خویش‌داری منجر شود. خصلت اخلاقی صداقت‌گرا که شامل تأیید ارزش‌های درست (صادق، راست‌گو و...) و رد خصلت‌های خودخواهانه مبتنی بر فریب دیگران (تقلب، کلاه‌برداری و...) است (خرمائی و قائمی، ۱۳۹۷)، می‌تواند به رشد بهتر مهارت‌های اجتماعی مانند همکاری و خودکنترلی در کودکان منجر شود.

یافته‌ها نشان داد مسیر مستقیم سرمایه اقتصادی به مهارت‌های معنی‌دار نیست، این یافته با نتایج پژوهشگرانی که معتقدند سرمایه اقتصادی در رشد کودکان و همچنین رشد اجتماعی و مهارت اجتماعی کودکان مؤثر است، نا همسو است (هوسوکاوا و کاتسورا، ۲۰۱۷؛ خانام و نگیم، ۲۰۱۶؛ لارسون و همکاران، ۲۰۱۵؛ کاسم و هوتاکالونگ، ۲۰۲۰ و محمد و توران، ۲۰۱۸). در این رابطه

1. Dillon-Goldstein's rho

2. composite reliability (CR)

3 Average Variance Extracted (AVE)

4. construct crossvalidated communalities(cvcom)

5. construct crossvalidated redundancy(cvred)

باید گفت، پایین بودن میزان سرمایه اقتصادی لزوماً مانعی برای کسب مهارت‌های اجتماعی در فرزندان نیست و همان‌طور که برخی از محققان نیز اشاره می‌کنند سرمایه اقتصادی به‌تنهایی برای درک چگونگی تولید و بازتولید فرصت‌های زندگی اجتماعی افراد ناکافی است (را، ۲۰۱۴)؛ از سویی دیگر بر طبق یافته‌های پژوهش سرمایه اقتصادی با میانجی‌گری منش‌های اخلاقی والدین تبیین‌کننده تفاوت‌ها در مهارت‌های اجتماعی فرزندان است که همسو با پژوهش‌های است که نشان دادند سرمایه‌های انسانی می‌توانند مکمل یکدیگر بوده و در تعامل با یکدیگر به پیامدهای مثبت منجر شوند (فوناکوشی و همکاران، ۲۰۲۰، زوگراوو و همکاران، ۲۰۲۱؛ و کیزوس و همکاران، ۲۰۱۸ و متقی، حقیقتیان و اسماعیلی، ۱۴۰۰) و همچنین پژوهش‌هایی که بر نقش ویژگی‌های شخصیتی والدین در رشد مهارت‌های اجتماعی کودکان (تاریان و شاو، ۲۰۱۸، آیزنبرگ، ۲۰۲۰ و کوآی و همکاران، ۲۰۲۰). در تبیین این یافته می‌توان گفت که سرمایه اقتصادی بافتی مؤثر در رشد اجتماعی کودکان است (هوسوکاوا و کاتسورا، ۲۰۱۷)، اما در خلأ سایر عوامل و به‌تنهایی نمی‌تواند فراهم‌کننده بستری مناسب به لحاظ روان‌شناختی برای اجتماعی شدن فرزندان باشد. پژوهشگران بر این باورند که وضعیت اقتصادی خانواده از طریق حمایت اجتماعی و تأثیراتی که بر سلامت روان کودکان دارد، می‌تواند منجر به رشد آنان گردد و برعکس وضعیت اقتصادی ناپایدار و ضعیف نیز برای کودک در حال رشد آسیب‌زا است (کانگر و دانلان، ۲۰۰۷ و هوسوکاوا و کاتسورا، ۲۰۱۷)؛ بنابراین با توجه به مطالبی که بیان شد و همچنین نتایج این پژوهش، می‌توان گفت که سرمایه اقتصادی به‌واسطه تأثیری که روی منش‌های اخلاقی والدین دارد می‌تواند منجر به افزایش مهارت اجتماعی در فرزندان گردد. می‌توان گفت اگر سرمایه اقتصادی همراه با منش‌های مثبت اخلاقی نباشد و به تعاملات مثبت در درون خانواده منجر نشود آسیب‌زا هست؛ اما زمانی که این رشد سرمایه اقتصادی خانواده همراه منش‌های مثبت اخلاقی در والدین شود، می‌تواند شرایط لازم را فراهم آورد که والدین جدای از دغدغه‌های مالی احساس آرامش در کنار فرزندان داشته و به تعامل، وقت‌گذرانی باهم در کنار خانواده بپردازند این جو شرایط مطلوب را جهت اجتماعی شدن فرزندان فراهم می‌آورد.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان سرمایه‌های فرهنگی نقش تبیین‌کننده ضعیفی در مدل حاضر دارد و فقط در مسیر مستقیم به‌طور ضعیفی پیش‌بینی‌کننده مهارت اجتماعی فرزندان است. این یافته با برخی از پژوهش‌ها همسو است (شریفی اردانی و خرمایی، ۱۴۰۱؛ زوگراوو-سویلیتا و همکاران، ۲۰۲۱؛ کیزوس و همکاران، ۲۰۱۸ و فنگ و تان، ۲۰۲۴) که نشان‌دهنده ارتباط بین سرمایه فرهنگی و اجتماعی شدن فرزندان است. جهت تبیین نقش نسبتاً ضعیف سرمایه فرهنگی در مقایسه با سرمایه اجتماعی و اقتصادی در پژوهش حاضر، باید گفت به نظر می‌رسد سرمایه فرهنگی ایجادشده در جامعه ایران طی دهه‌های گذشته که منجر به بالا رفتن سطح تحصیلات و طبقه اجتماعی و فرهنگی افراد گشته، اما در سطح خانواده، منجر به پیامدهای مثبتی نگردیده است. به‌طوری‌که در پژوهشی با عنوان «تبیین رضایت زناشویی بر اساس سرمایه فرهنگی با توجه به نقش واسطه‌ای سرمایه اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی در بین معلمان شهر یزد» پژوهشگران به این نتیجه رسیدند که سرمایه فرهنگی رشد یافته در معلمان، نتوانسته منجر به پیامدهای مثبتی در سطح خانواده در روابط زناشویی آنان شود (آبداری تفتی و همکاران، ۱۴۰۲).

به‌طور خلاصه، نتایج نشان داد که مهارت‌های اجتماعی در کودکان می‌تواند تحت تأثیر سرمایه اجتماعی خانواده باشد که شامل منابع اجتماعی درون و بیرون خانواده است که می‌تواند به رشد اجتماعی کودک کمک کند و همچنین بستر اجتماعی لازم را برای ظهور مهارت اجتماعی فراهم کند. از سوی دیگر، نتایج نشان داد که سرمایه اجتماعی و سرمایه اقتصادی به دلیل تأثیری که بر منش اخلاقی والدین دارد، می‌تواند منجر به رشد مهارت‌های اجتماعی فرزندان شود. نگرش‌های اخلاقی نیز تحت تأثیر منابع اجتماعی و اقتصادی قرار گرفته و رو به رشد است و منش‌های اخلاقی مثبت بستر مناسبی را برای اجتماعی شدن فرزندان فراهم می‌کند بر اساس نتایج پژوهش حاضر، سرمایه فرهنگی نمی‌تواند منجر به منش اخلاقی به‌ویژه در والدین شود.

از جمله محدودیت‌هایی پژوهش حاضر می‌توان به محدودیت روش اجرای پژوهش اشاره کرد، به‌طوری‌که در این پژوهش تمامی داده‌های این پژوهش با روش پیمایشی جمع‌آوری شد. یک مشکل رایج مرتبط با این رویکرد، سوگیری متداول روش است (پودساکوف و همکاران، ۲۰۰۳) که می‌تواند روابط مشاهده‌شده را متورم نشان دهد. پرسشنامه به‌صورت بر خط در اختیار شرکت‌کنندگان قرار گرفت، علیرغم فواید این روش جمع‌آوری داده که می‌توان به صرفه‌جویی در زمان و هزینه و مسائل زیست‌محیطی اشاره کرد این روش می‌تواند محدودیت‌های برای پاسخگویان ایجاد کند.

۵. ملاحظات اخلاقی

به‌منظور رعایت ملاحظات اخلاقی پژوهش، دستورالعمل پرسشنامه ارائه شد و به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که از اطلاعات صرفاً در راستای اهداف پژوهش و بدون ذکر نام، مشخصات و سایر جزئیات هویتی شرکت‌کنندگان استفاده خواهد شد. همچنین فرم رضایت آگاهانه برای شرکت در پژوهش به‌صورت آنلاین توسط شرکت‌کنندگان تکمیل شد.

۶. حمایت مالی، تقدیر و تشکر

این پژوهش حاصل تلاش پژوهشگران است که نام آن‌ها در مقاله ذکر شده است و هیچ‌گونه حمایت مالی نداشته است. پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند از کلیه مدیران مدارس، کادر آموزشی و همچنین اولیای محترم ساکن یزد که در این پژوهش مشارکت داشته‌اند، تشکر و قدردانی نمایند.

۷. تعارض منافع

در این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافی وجود ندارد.

منابع:

- اکبری، ن. (۱۳۹۳). سنجش رابطه سرمایه اجتماعی خانواده و شهروندی فعال جوانان مجرد ۱۸-۳۲ سال شهر تهران. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته علوم اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی، دانشگاه الزهرا* (س).
<https://elmnet.ir/vslgg?id=10813526-73225>
- آبادری تفتی، ف.، تولائی، م.، و شریفی اردانی، ع. (۱۴۰۲). تبیین رضایت زناشویی براساس سرمایه فرهنگی با توجه به نقش واسطه‌ای سرمایه اجتماعی و سرمایه روان‌شناختی در بین معلمان شهر یزد. *فصل‌نامه پژوهش‌های کاربردی روان‌شناختی*، ۱۴(۳)، ۱۴۲-۱۲۱.
<https://doi.org/10.22059/japr.2023.332270.644043>
- بارانی، ح.، و خرمائی، ف.، (۱۴۰۰). رابطه منش‌های اخلاقی با ابعاد بی‌صدافتی تحصیلی با توجه به نقش واسطه‌ای خودفربیی. *فصلنامه روان‌شناسی*، ۲۴، ۴، ۴۵۴-۴۷۰.
<http://www.iranapsy.ir/Article/22173/FullText>
- حاجلو، ن.، رسول زاده، ب.، و جعفری، ر. (۱۳۹۵). رابطه بین وابستگی به موبایل، سرمایه روان‌شناختی، سرمایه اجتماعی و راهبردهای کنار آمدن در دانشجویان. *پژوهشنامه تربیتی*، ۱۲(۴۹)، ۸۱-۹۸.
<https://sanad.iau.ir/journal/educ/Article/532488?jid=532488>
- خرمائی، ف.، و قائمی، م. (۱۳۹۷). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه منش‌های اخلاقی. *دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه شیراز*.
- حکمت، ک.، و خرمائی، ف. (۱۳۹۸). رابطه منش‌های اخلاقی و رانندگی پرخطر؛ با نقش واسطه‌ای تنظیم شناختی هیجان، مجله مطالعات پژوهشی راهور، ۱۰(۳۷)، ۲۵۱-۲۹۴.
magiran.com/p2356071
- سفیری، خ.، کمالی، الف.، و مصلح، ن. (۱۳۹۴). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی خانواده و مشارکت دینی با هویت دینی نوجوانان. *مجله جامعه‌شناسی ایران*، ۳، ۱۹۸، ۱۶۲-۱۹۸.
http://www.jsi-isa.ir/article_20977.html
- شربتیان، م.، و اسکندری، ز. (۱۳۹۶). تحلیل جامعه‌شناختی شاخص‌های سرمایه فرهنگی و عوامل مؤثر بر آن (مطالعه موردی: دانشجویان دختر دانشگاه‌های پیام نور و آزاد اسلامی قاین). *فصلنامه مطالعات فرهنگی-اجتماعی خراسان*، ۲۸(۱۱)، ۵۷-۸۴.
https://www.farhangekhorasan.ir/article_75254.html
- شریفی اردانی، ع.، و خرمائی، ف. (۱۴۰۱). رابطه سرمایه اجتماعی و فرهنگی والدین با مهارت‌های اجتماعی فرزندان: نقش واسطه‌ای سبک‌های والدین در برخورد با هیجان‌ات منفی کودکان. *پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی*، ۱۲(۴۵)، ۱۲۱-۱۴۲.
<https://doi.org/10.22034/spr.2022.313182.1697>
- شریفی اردانی، ع.، خرمایی، ف.، فولاد چنگ، م.، و فضیلت پور، م. (۱۴۰۲). رابطه منش‌های اخلاقی والدین با مهارت‌های اجتماعی فرزندان: نقش واسطه‌ای سبک‌های والدین در برخورد با هیجان‌ات منفی کودکان. *دست‌آوردهای روان‌شناختی*، ۳۰(۱)، ۳۷۵-۳۹۴.
https://psychac.scu.ac.ir/article_17642.html
- عباسی اسفنجیر، ع.، و خطیبی، ف. (۱۳۹۵). هنجاریابی سیستم درجه‌بندی مهارت‌های اجتماعی گرشام و البوت (۱۹۹۰) برای کودکان پیش‌دبستانی شهر امل. *روان‌سنجی*، ۱۷(۵)، ۶-۷۷.
<https://sanad.iau.ir/fa/Article/1112060>

کشاورز ولیان، ن، حسن زاده، س، کاشانی وحید، ل، و اساسه، م. (۱۴۰۲). اثربخشی آموزش مهارت‌های عصب‌روان‌شناختی بر مهارت خودکنترلی و شایستگی اجتماعی کودکان مبتلا به اختلال نارسایی توجه/بیش‌فعالی. فصلنامه پژوهش‌های کاربردی روانشناختی، ۱۴(۳)، ۱۸۵-۲۰۱. <https://doi.org/10.22059/japr.2023.342873.644257>

متقی، ز، حقیقتیان، م، و اسماعیلی، ر. (۱۴۰۰). رابطه بین سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی والدین با مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان دوره متوسطه اول شهرضا (۹۷-۹۸). فصلنامه مطالعات فرهنگ-ارتباطات، ۲۲(۵۵)، ۱۷۶-۱۵۳.

https://www.jccs.ir/article_114237.html

References

- Abbasi Esfajir., A.A., and Khatibi, F. (2015). Normization of Gresham and Elliot's (1990) social skills rating system for preschool children in Amel city. *Psychometrics*, 5, 17, 77-96. <https://sanad.iau.ir/fa/Article/1112060> (In Persian)
- Abdari Tafti, F., Tavallaei, M., & Sharifi Ardani, A. (2023). Explaining Marital Satisfaction Based on Cultural Capital Considering the Mediating Role of Social Capital and Psychological Capital among Teachers in Yazd Province. *Journal of Applied Psychological Research*, 14(3), 121-142. <https://doi.org/10.22059/japr.2023.332270.644043> (In Persian)
- Akbari, N. (1393). Measuring the relationship between family social capital and active citizenship of single youths aged 18-32 in Tehran. *Master's thesis in Social Sciences*, Faculty of Social and Economic Sciences, Al-Zahra University. <https://elmnet.ir/vslgg?id=10813526-73225> (In Persian)
- Angélico, A., Paulo, C. J., Alexandre S. & Loureiro, S. R. (2013). Social anxiety disorder and social skills: A critical review of the literature. *International Journal of Behavioral Consultation and Therapy*, 7(4), 16–33. <https://doi.org/10.1037/h0100961>
- Barani, H., & khormaei, f. (2021). The Relationship between Moral Characters and the Academic Dishonesty Dimensions with Mediating Role of Self-Deception, *Journal of Psychology*, 24(4), 454-470. <http://www.iranapsy.ir/Article/22173/FullText> (In Persian)
- Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55(1), 83–96. <https://doi.org/10.2307/1129836>
- Bhugra, D., Watson, C., & Ventriglio, A. (2021). Migration, cultural capital and acculturation. *International Review of Psychiatry (Abingdon, England)*, 33(1-2), 126–131. <https://doi.org/10.1080/09540261.2020.1733786>
- Bornstein, M. H., Hahn, C. S., & Haynes, O. M. (2011). Maternal personality, parenting cognitions, and parenting practices. *Developmental Psychology*, 47(3), 658–675. <https://psycnet.apa.org/buy/2011-06229-001>
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. Richardson (Editor), *Handbook of Theory and Research for Sociology of Education*. Greenwood, New York. 241-258. https://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_49109/objava_66782/fajlovi/Bourdieu%20The%20Forms%20of%20Capital%201.pdf
- Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (2006). The bioecological model of human development. In W. Damon (Series Ed.) & R. M. Lerner (Vol. Ed.), *Handbook of child psychology: Theoretical model of human development* (pp. 793-828). New York, NY: John Wiley. <https://doi.org/10.1002/9780470147658.chpsy0114>
- Cabecinha-Alati, S., Malikin, H., & Montreuil, T.C. (2020). Emotion regulation and personality as predictors of mothers' emotion socialization practices. *Family Relation*, 69(5), 1055-1072. <https://doi.org/10.1111/fare.12501>
- Carneiro, T., Carvalho, A., Frota, S., & Filipe, M. G. (2024). Serious Games for Developing Social Skills in Children and Adolescents with Autism Spectrum Disorder: A Systematic Review. *Healthcare (Basel, Switzerland)*, 12(5), 508. <https://doi.org/10.3390/healthcare12050508>

- Cohen, T. R. & Morse, L. (2014). Moral character: What it is and what it does. *Research in Organizational Behavior*, 34, 43-61. <https://doi.org/10.1016/j.riob.2014.08.003>
- Coleman, J. S. (1990). Commentary: Social Institutions and Social Theory. *American Sociological Review*, 55(3), 333. <https://doi.org/10.2307/2095759>
- Conger, R. D., & Donnellan, M. B. (2007). An interactionist perspective on the socioeconomic context of human development. *Annual Review of Psychology*, 58, 175–199. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.58.110405.085551>
- Cui, L., Criss, M. M., Ratliff, E., Wu, Z., Houltberg, B. J., Silk, J. S., & Morris, A. S. (2020). Longitudinal links between maternal and peer emotion socialization and adolescent girls' socioemotional adjustment. *Developmental Psychology*, 56(3), 595–607. <https://doi.org/10.1037/dev0000861>
- Duh-Leong, C., Dreyer, B. P., Huang, T. T., Katzow, M., Gross, R. S., Fierman, A. H., ... & Yin, H. S. (2021). Social capital as a positive social determinant of health: a narrative review. *Academic pediatrics*, 21(4), 594-599. <https://doi.org/10.1016/j.acap.2020.09.013>
- Eisenberg, N. (2020). Findings, issues, and new directions for research on emotion socialization. *Developmental Psychology*, 56(3), 664–670. <https://psycnet.apa.org/buy/2020-11553-022>
- Feng, S., & Tan, C. Y. (2024). Toward conceptual clarity for digital cultural and social capital in student learning: Insights from a systematic literature review. *Humanities and Social Sciences Communications*, 11(1), 1-15. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-02519-8>
- Funakoshi, Y., Xuan, Z., Isumi, A., Ochi, M., & Fujiwara, T. (2021). The association of community and individual parental social capital with behavior problems among children in Japan: Results from A-CHILD longitudinal study. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 56(1), 119-127. <https://doi.org/10.1007/s00127-020-01866-0>
- Gresham F. M., & Elliott S. N. (1990). *Social Skills Rating System: Manual*. Circle Pines, MN: American Guidance. <https://doi.org/10.1037/t10269-000>
- Gresham, F. M., & Elliott, S. N. (1989). Social skills assessment technology for LD students. *Learning Disability Quarterly*, 12, 141–152. <https://doi.org/10.2307/1510730>
- Gresham, F. M., & Elliott, S. N. (1989). Social Skills Assessment Technology for LD
- Gresham, F. M., & Elliott, S. N. (2014). Social skills assessment and training in emotional and behavioral disorders. In H. M. Walker & F. M. Gresham (Eds.), *Handbook of evidence-based practices for emotional and behavioral disorders: Applications in schools* (pp. 152–172). The Guilford Press. <https://psycnet.apa.org/record/2013-37704-008>
- Hair, J.F., Hult, G.T.M., Ringle, C.M., Sarstedt, M., Danks, N.P., Ray, S. (2021). An Introduction to Structural Equation Modeling. In: Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM) Using R. Classroom Companion: Business. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-80519-7_1
- Hajlo, Nader., Rasulzadeh, Behzad., & Jafari, Rabab. (2015). The relationship between mobile addiction, psychological capital, social capital and coping strategies in college students. *Educational Research Journal*, 12(49), 81-98. <https://sanad.iau.ir/journal/educ/Article/532488?jid=532488> (In Persian)
- Hale, J., Irish, A., Carolan, M., Clark, J. K., Inwood, S., Jablonski, B. B., & Johnson, T. (2023). A systematic review of cultural capital in US community development research. *Journal of Rural Studies*, 103, 103113. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2023.103113>
- Hekmat, K., & Khormaei, F. (2021). The Relationship between Moral Characteristics and High-Risk Driving: The Mediating Role of Cognitive Emotion Regulation, *Scientific Quarterly of Rahvar*, 10(37), 251-294. [In Persian]. <https://doi.org/10.1007/s13524-016-0466-x>

- Henriques, G. R. (2016). Teaching clinical decision-making. In Magnavita, J. (), Clinical decision-making in behavioral and mental health practice (pp. 273–307). Washington, DC: American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/14711-011>
- Hosokawa, R., & Katsura, T. (2017). A longitudinal study of socioeconomic status, family processes, and child adjustment from preschool until early elementary school: the role of social competence. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 11, 62. <https://doi.org/10.1186/s13034-017-0206-z>
- Kamper-DeMarco, K. E., Shankman, J., Fearey, E., Lawrence, H. R., & Schwartz-Mette, R. A. (2020). Linking social skills and adjustment. In D. W. Nangle, C. A. Erdley, & R. A. Schwartz-Mette (Eds.), *Social skills across the life span: Theory, assessment, and intervention* (pp. 47–66). Elsevier Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-817752-5.00003-2>
- Kassim, J., & Hutagalung, F. D. (2020). Socioeconomic Status (Ses) Differences In Preschoolers' Social Skills. *Journal of Nusantara Studies (JONUS)*, 5(2), 303-328. <https://doi.org/10.24200/jonus.vol5iss2pp303-328>
- Keshavar Velian, N., Hassanzadeh, S., Kashani Vahid, L., & Asaseh, M. (2023). Efficacy of Neuropsychological Skills Training on the Self-Control Skills and Social Competence in the Children with Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD). *Journal of Applied Psychological Research*, 14(3), 185-201. <https://doi.org/10.22059/japr.2023.342873.644257> (In Persian)
- Khanam, R., & Nghiem, S. (2016). Family income and child cognitive and noncognitive development in Australia: Does money matter? *Demography*, 53(3), 597–621. <https://doi.org/10.1007/s13524-016-0466-x>
- Khormai, F., & Ghaemi, M. (2017). Examining the psychometric properties of the moral behavior questionnaire. Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shiraz University. (In Persian)
- Kingery, J. N., Erdley, C. A., & Scarpulla, E. (2020). Developing social skills. In *Social Skills Across the Life Span*, 25–4. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-817752-5.00002-0>
- Kizos, T., Plieninger, T., Iosifides, T., García-Martín, M., Girod, G., Karro, K., ... Budniok, M.-A. (2018). Responding to Landscape Change: Stakeholder Participation and Social Capital in Five European Landscapes. *Land*, 7(1), 14. <https://doi.org/10.3390/land7010014>
- Kline, R. B. (2023). Principles and practices of structural equation modeling (Forth Eds.). New York: Guilford. <https://www.guilford.com/books/Principles-and-Practice-of-Structural-Equation-Modeling/Rex-Kline/9781462551910>
- Knorst, J. K., Tomazoni, F., Sfreddo, C. S., Vettore, M. V., Hesse, D., & Ardenghi, T. M. (2022). Social capital and oral health in children and adolescents: a systematic review and meta-analysis. *Community Dentistry and Oral Epidemiology*, 50(6), 461-468. <https://doi.org/10.1111/cdoe.12714>
- Kung C. (2020). Health in widowhood: The roles of social capital and economic resources. *Social Science & Medicine*, 253, 112965. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2020.112965>
- Kyung Lee, W., & Sun Joo, Y. (2020). Adolescent extracurricular activity participation: associations with parenting stress, mother–adolescent closeness, and social skills. *Children and Youth Services Review*, 116, 105110. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105110>
- Larson, K., Russ, S. A., Nelson, B. B., Olson, L. M., & Halfon, N. (2015). Cognitive ability at kindergarten entry and socioeconomic status. *Pediatrics*, 135(2), e440–e448. <https://doi.org/10.1542/peds.2014-0434>
- Magro-Montañés, B., Pabón-Carrasco, M., Romero-Castillo, R., Ponce-Blandón, J. A., & Jiménez-Picón, N. (2024). The relationship between neighborhood social capital and health

- from a biopsychosocial perspective: A systematic review. *Public Health Nursing*. <https://doi.org/10.1111/phn.13323>
- Magro-Montañés, B., Pabón-Carrasco, M., Romero-Castillo, R., Ponce-Blandón, J. A., & Jiménez-Picón, N. (2024). The relationship between neighborhood social capital and health from a biopsychosocial perspective: A systematic review. *Public health nursing (Boston, Mass.)*, 41(4), 845–861. <https://doi.org/10.1111/phn.13323>
- Mohamed, S., & Toran, H. (2018). Family socioeconomic status and social-emotional development among young children in Malaysia. *Journal of Applied Science*, 18(3), 122–128. <https://doi.org/10.3923/jas.2018.122.128>
- Motaghi, Z., Haghghatian, M., & Esmaeli, R. (2021). The Relationship between Parents' Social and Cultural Capital and Junior High School Students' Social Skills in Shahreza (2017-2018). *Journal of Culture-Communication Studies*, 22(55), 153-176. https://www.jccs.ir/article_114237.html (In Persian)
- Narvaez, D. & Lapsley, D. K. (2009). *Personality, Identity, and Character: Explorations in Moral Psychology*. New York: Cambridge University Press. https://www.researchgate.net/publication/254306124_Personality_Identity_and_Character_Explorations_in_Moral_Psychology
- Parcel, T. L., Dufur, M. J., & Zito, R. C. (2010). Capital at home and at school: A review and synthesis. *Journal of Marriage and Family*, 72, 828–846. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00733.x>
- Podsakoff, P. M., MacKenzie, S. B., Lee, J. Y., & Podsakoff, N. P. (2003). Common method biases in behavioral research: a critical review of the literature and recommended remedies. *Journal of Applied Psychology*, 88(5), 879. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0021-9010.88.5.879>
- Putnam, R. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon and Schuster. <http://dx.doi.org/10.1145/358916.361990>
- Ra, E. (2011). *Understanding the Role of Economic, Cultural, and Social Capital and Habitus in Student College Choice: An Investigation of Student, Family, and School Contexts*. [Doctoral dissertation University of Michigan]. <https://deepblue.lib.umich.edu/handle/2027.42/86353>
- Rava, J., Hotez, E., & Halfon, N. (2023). The role of social capital in resilience among adolescents with adverse family environments. *Current Problems in Pediatric and Adolescent Health Care*, 53(5), 101436. <https://doi.org/10.1016/j.cppeds.2023.101436>
- Rodgers, J., Valuev, A. V., Hswen, Y., & Subramanian, S. V. (2019). Social capital and physical health: An updated review of the literature for 2007-2018. *Social Science & Medicine*, 236, 112360. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2019.112360>
- Safiri, K. h., Kamali, A., & Mosleh, N.K. (2014). Examining the relationship between family social capital and religious participation with the religious identity of adolescents. *Iranian Journal of Sociology*, 15,3,162-198. http://www.jsi-isa.ir/article_20977.html (In Persian)
- Sharbatian, M.H., & Eskandari, Z. (2016). Sociological analysis of indicators of cultural capital and factors affecting it (case study: female students of Payam Noor and Azad Islamic Qain universities), *Khorasan Cultural and Social Studies Quarterly*, 38 (11), 57-84. https://www.farhangekhorasan.ir/article_75254.html (In Persian)
- Sharifi Ardani A., & Khormaei, F. (2022;a). The Relationship between Parents Social and Cultural Capital with Children's Social Skills: The Mediating Role of Parents' Styles in coping styles with children's negative emotionss, *Social Psychology Research*, 11(45) , 121-142. <https://doi.org/10.22034/spr.2022.313182.1697> (In Persian)
- Sharifi Ardani, A., khormaei, F., Fouladchang, M., & Fazilatpoor, M. (2023). The Relationship between Parents moral Character and Children's Social Skills: The Mediating Role of

- Parents' Styles in Coping with Children's Negative Emotions. *Psychological Achievements*, 30(1), 375-394. https://psychac.scu.ac.ir/article_17642.html (In Persian)
- Smits-van der Nat, M., van der Wilt, F., Meeter, M., & van der Veen, C. (2024). The Value of Pretend Play for Social Competence in Early Childhood: A Meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 36, 46. <https://doi.org/10.1007/s10648-024-09884-z>
- Smolkowski, K., Walker, H., Marquez, B., Kosty, D., Vincent, C., Black, C., ... & Strycker, L. A. (2022). Evaluation of a social skills program for early elementary students: We Have Skills. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 15(4), 717-747. <https://doi.org/10.1080/19345747.2022.2037798>
- Taraban, L. Shaw, D.S. (2018). Parenting in context: Revisiting Belsky's classic process of parenting model in early childhood. *Developmental Review*, 48, 55-81. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2018.03.006>
- Teng, Y., & Cosier, M. E. (2024, May). Influences of cultural capital and internationalization on global competence in higher education: a systematic literature review. *Frontiers in Education* 9, 1397642. <https://doi.org/10.3389/educ.2024.1397642>
- Zugravu-Soilita, N., Kafrouni, R., Bouard, S., & Apithy, L. (2021). Do cultural capital and social capital matter for economic performance? An empirical investigation of tribal agriculture in New Caledonia. *Ecological Economics*, 182, 106933. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2020.106933> (In Persian)